

Kis-rét (KÖH 70529): 2011. március 28. és június 7. között, az útpadka és a konstrukciós határ között, két ütemben dolgoztunk. Március 28. és április 22. között 1758 m²-en 86 régészeti jelenség került napvilágra. Ekkor egyértelművé vált, hogy a lelőhely kiterjedése nagyobb, mint azt a korábbi terepbejárási adatok mutatták. Május 16. és június 7. között 741 m²-t humuszoltunk le, melyen 75, összesen tehát 161 régészeti jelenséget észleltünk és tártunk fel. A feltárt objektumok telepjelenségek, főleg gödrök és cölöphelyek, valamint néhány kemence, tűzelőhely és árkocska. Ezek öt korszakra datálhatók: középső neolitik DVK, kora rézkori lengyeli kultúra, késő bronzkori urnamezős kultúra, valamint az Árpád-kor és a késő középkor. Ezek a terepbejárási adatokkal megegyeznek.

A lelőhely 76-os sz. út által érintett területének középső és K-i részén tapasztaltuk a neolitik megtelepedést. Itt először a középső neolitikus dunántúli vonaldiszes kerámia kultúrájának (DVK) emberei éltek. Ezután a lengyeli kultúra emberei költöztek ide, kiknek jellegzetes bütyökdiszes kerámiái, az agyagcsiszolók, agyagkanál-töredékek, orsógombtöredék, valamint pattintékok – zömében szentgáli radiarit – és két csiszolt kővessző emelhetők ki az emléktanyagából. Egy-két gödör tartozik a késő bronzkori urnamezős kultúrához.

A középkorra ennél jóval több objektum datálható. Az Árpád-kori jelenségek a lelőhely szinte egészén jelentkeztek, melyekből zömében fazéktöredékek kerültek elő, valamint egy csontnyelű vaskés. Egyetlen temetkezésre bukkantunk, a lelőhely Ny-i részén. Nyújtott helyzetű, melléklet nélküli csontváz sír, ám a környező objektumok mind az Árpád-korra keltezhetők, így a nő sírját is erre datáljuk.

A feltárássra kijelölt terület közepén a lelőhely kétrétegű volt, a magasabban jelentkező Árpád-kori objektumok alatt egy kb. 20–30 cm vastag sárga agyagos réteget tapasztaltunk, melyben az újrahumuszolás után őskori jelenségek foltjai rajzolódtak ki. Ez egy 50 m hosszú szakaszt – 463 m² nagyságú felületet – jelentett.

A megelőző feltárás során egyértelművé vált, hogy a 76-os sz. út kettévágja a lelőhelyet. Elértük a lelőhely K-i és Ny-i szélét, ám D-i irányba, a 76-os sz. főút bal oldalán tovább folytatódik. Az előkerülő objektumok feltárását a jogszabályi változás következtében a területileg illetékes múzeum fogja elvégezni.

A geodéziai felmérést a MNM NÖK II. sz. Regionális Iroda múzeumi geodétái, Földi Áron és Kovács Zoltán végezték. A leletanyagot az Archeolore Kft. restaurálta, az embertani anyagot Tóth Gábor határozta meg. A lelőhelyről Rákóczi Gábor készített légi fotókat.

Munkatársak: Spolár Erika és Tóth Zoltán muzeológus aszisztensek.

TOKAI ZITA MÁRIA

189. Lővöpetri határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő, U, B, Szk?, Á

2011. április 20–21-én és 27-én a nyíregyházi Jósza András Múzeum munkatársai terepbejárást folytattak a Nyírtass–Aranyosapáti erőművi hűtővízvezeték beruházást megelőzően.

Baglyas, 5. lh. (KÖH 78355): A dűlőnek a Március 15. Tsz központjától D-re eső részén bukkantunk egy DK–ÉNy

irányú fasor és egy erdei fenyővel telepített erdősáv között a 210×220 m kiterjedésű lelőhelyre. A cseréptöredékek alapján őskori és Árpád-kori.

Baglyas, 6. lh. (KÖH 78357): A fenyves ÉNy-i sarkánál újabb felszíni telepnyomot azonosítottunk. Nagyjából átlósan, ÉK–DNy irányban terjed, és Ny-i határát a Gemzsére vivő dűlőút jelöli ki, D felé átér a Gemzse–Lővöpetri települések határát jelző ÉK–DNy irányú dűlőúton is, azaz a Gemzséhez tartozó határrészbe. Kiterjedése 220×440 m. A felszínen neolitik, késő bronzkori és szkíta(?) kerámiát, obszidián pengetőredéket gyűjtöttünk.

Munkatársak: Istvánovits Eszter, Jakab Attila, Scholtz Róbert, Tompa György régészek; Kiss László régésztechnikus.

PINTYE GÁBOR – TOLDI ZOLTÁN

190. Ludányhalászi, Kavicsbánya (KÖH 32128)

(Nógrád megye) B, V, I

2011. szeptember 27. és október 10. között a beruházó régészeti megfigyelés mellett humuszolt le 1 hektárnyi területet a lelőhelyből. A régészeti megfigyelést követően megelőző feltárást végeztünk november 7–18. között.

Májusban a beruházó régészeti megfigyelés nélkül, régészeti feltárást megelőző gépi humuszoláshoz alkalmatlan munkagéppel humuszoltatott le közel 3000 m²-nyi területet, ezzel több objektumot megbolygatott, ill. megsemmisített. Megelőző feltárássunkkor több esetben már csak az egykori objektumok helyét tudtuk rögzíteni. A 2011-es feltárási terület az igazodott a legutóbbi (2009)⁴⁵ feltárási szelvényünkhöz, ahol azóta mind a sódert, mind az azt fedő homokréteget kibányászták.

A humuszolt területen összesen 33 jelenséget dokumentáltunk, köztük 10 objektumból leletanyag egyáltalán nem került elő, így koruk nem állapítható meg. A jelenségek között több sekély gödör, ill. egy ovális, félig földbe mélyített épület nyomait dokumentáltuk. Az objektumokból csekély mennyiségű kerámia és állatsont került elő, egyetlen fémleletünk egy bronztü töredéke volt.

GUBA SZILVIA

191. Lukácsháza, Belterület (Varga Ottó utca) (KÖH 76605)

(Vas megye) LT, Á, Kk

2011 júliusában leletmentő ásatást végeztünk a 224/5. hrsz.-ú telken. A korábban a helyszínen végzett régészeti megfigyelés őskori és középkori töredékeket hozott a felszínre.

A lelőhely a falu Ny-i felén helyezkedik el, a Gyöngyös-patakkal párhuzamosan, É–D irányban. A leendő utca a patak-tól K-re, enyhén kiemelkedő részen található. A nyomvonalat É-ről a Kiscsömötei utca, D-ről a Kiscsömötei árok határolja.

A lelőhely őskori részét a felszínről gyűjtött szórványdarabok mellett egyetlen objektum alkotja, melyből a késő kelta korra keltezhető S profilú tálak töredékei és grafitos kerámia került elő.

⁴⁵ RKM 2009, 262.